

**Statsminister
Gro Harlem Brundtland**

**Hilsningstale på matiné arrangert av Med Israel for fred,
Oslo, 1. mars 1992**

For ett år siden, ved fjorårets matiné, sto vi ved Gulfkrigens avslutning. Saddam Husseins brutale aggresjon mot Kuwait var blitt slått tilbake av en internasjonal styrke som hadde grepet inn med FNs støtte og godkjennelse. Vi hadde alle opplevd den tragedie som en krig alltid er. Samtidig hadde vi en sterk følelse av at det internasjonale samfunn endelig hadde maktet å stå sammen om å avvise militær aggresjon og okkupasjon som virkemiddel i en konflikt mellom naboland. Det gav håp om en ny æra i internasjonalt samarbeid.

Vi glemmer ikke Iraks fullstendig uprovoserte rakettangrep på Israel. Ved at Israel unnlot å svare militært, bidro landet også til at krigen ikke ble utvidet og kunne avsluttes etter kort tid.

Gulf-krigens utgang markerte da også et nytt håp om at det var skapt grunnlag for en ny fredsordning i hele regionen. Kanskje var det dengang en tendens til å overse de mange gamle og dyptgående konflikter som måtte overvinnes, de mange motstridende interesser som måtte forenes før fred i dette området virkelig kunne bli en realitet.

Men til tross for at de mest optimistiske visjoner ikke er blitt oppfylt, så er det likevel skjedd et historisk gjennombrudd i forholdet mellom Israel og nabolandene. Israel sitter i dag ved forhandlingsbordet sammen med sine naboer. Amerikanernes målrettede arbeid med å samle partene til dialog har skapt en enestående mulighet for videre fremgang. Nå må partene vise ansvar og gripe denne sjansen. Verdenssamfunnet støtter fredsprosessen. Men ansvaret hviler først og fremst på partene.

Vi konstaterer med beklagelse at det i den senere tid har skjedd en ny omdreining av voldsspiralen i Midt-Østen. Vold avler motvold, og forsterker mistro og motsetninger. Rakettangrepene mot Israel og den israelske militære aksjonen

i Sør-Libanon nylig, har ført til økt spenning og nye tap av menneskeliv. Slike militære operasjoner truer ikke bare FNs fredsbevarende virksomhet i området, det truer hele fredsprosessen.

Det er særlig beklagelig at opptrappingen i Sør-Libanon skjer mens fredsprosessen er inne i en begynnende fase og hvor det kreves at alle parter avstår fra aksjoner som kan sette fredsforhandlingene i fare. Forsøk på å trenere eller ødelegge forhandlingene kan få alvorlige følger for hele Midt-Østen. Alle har nå ansvar for å bidra til et forhandlingsklima som gjør det mulig å finne akseptable løsninger.

Det er ingen vei utenom å sikre et nytt grunnlag for fred, sikkerhet og framtidig samarbeid i området. Da må Israels rettmessige behov for sikkerhet og trygge grenser bli ivaretatt.

Men like viktig er det å ta hensyn til palestinerne legitime rettigheter. Skjer ikke det, vil vi ha en varig kilde til konflikt i området. Opplegget for den pågående fredsprosess ivaretar begge disse hensyn. Alle parter vil derfor være best tjent med å bidra til praktiske løsninger innenfor denne rammen.

Tvers gjennom vårt engasjement i Midt-Østen, går ønsket om fred og fremgang for folkene i området. Helt siden Israels grunnleggelse har denne staten hatt en spesiell plass i vår bevissthet. Vi har sett hvordan Israel har bygd opp sitt velferdssamfunn. En forutsetning for fortsatt fremgang er at Israel og landets naboer finner frem til varige fredsordninger.

I vår utenrikspolitikk legger vi stor vekt på de bånd som eksisterer mellom Israel og Norge. Vi engasjerer oss sterkt for Israels rett til å delta i internasjonalt samarbeid. I FN har vi alltid forsvart Israels fullmakter, samtidig som vi har støttet rettmessige palestinske krav. Fra norsk side deltok vi aktivt i arbeidet med å få opphevet den totalt uakseptable resolusjonen som likestilte sionisme og rasisme. Vi er glade for at denne resolusjonen nå er opphevet og håper at dette kan legge grunnlaget for et nærmere og mer tillitsfullt samarbeid mellom Israel og FN.

FN kan og bør spille en mer aktiv rolle i løsningen av internasjonale konflikter. Avslutningen av den kalde krigen mellom øst og vest var en av forutsetningene for at det under Gulf-krigen var mulig for FNs Sikkerhetsråd å samle seg om de tiltak som viste seg å bli nødvendige. Et nytt internasjonalt klima har gitt håp om at FN kan bli langt mer effektiv i sin fredsskapende og konfliktløsende rolle - også i Midt-Østen. En av de aller største utfordringene verdenssamfunnet nå står overfor er å gripe disse nye mulighetene som her er skapt.

Det er imidlertid et paradoks at det i avspenningens kjølvann oppstår nye og tildels forsterkede konflikter og etnisk uro, ofte på grunnlag av gamle motsetninger mellom forskjellige folkegrupper. Vi ser dette i det tidligere Sovjetunionen og ikke minst på Balkan.

Et særlig bekymringsfullt trekk i bildet er at borgere av jødisk herkomst opplever ny frykt og usikkerhet. Tendenser til antisemittisme i ekstreme høyremiljøer i flere øst- og vest-europeiske land er skremmende. Vi fordømmer dem på det sterkeste. Her har vi et kollektivt ansvar for å trekke lærdom av de mørkeste kapitler i historien. Når vi ser forsøk på å skrive om historien og skyve til side de ugjerninger som ble begått mot jødene, ja da har vi et like sterkt ansvar for å si i fra.

Israel har i de siste årene vært villig til å ta i mot nye jødiske statsborgere og gi dem en ny start. Arbeidet med å legge forholdene til rette for at disse skal kunne finne sin plass i sitt nye hjemland er krevende. Dette må likevel ikke skje på en slik måte at det krenker rettighetene til andre folkegrupper i området i strid med internasjonal rett. Det er helt nødvendig å understreke at den israelske bosettingen i okkupert område er ulovlig. Den skjerper motsetningene til den palestinske befolkningen, og vanskeliggjør videre framdrift i forhandlingene.

Norge vil følge utviklingen i fredsprosessen i Midt-Østen meget nøye. Vi vil aktivt støtte opp under fredsbestrebelsene, og bidra i den grad vi kan. På grunnlag av våre lange tradisjoner med aktiv innsats i FNs fredsbevarende operasjoner i Midt-Østen, har vi opparbeidet kunnskap og erfaring som kan

komme til nytte.

Men igjen er det slik at det bare er partene selv som kan bilegge stridighetene og bygge ny tillit. Her påligger det alle et stort ansvar. I dag har de alle både en historisk mulighet og en moralsk forpliktelse til å fortsette dialogen innenfor de fora som møysommelig er etablert. Noen annen vei til fred finnes ikke.